

Metsäsektorin suhdannetiedote 2019

Jari Viitanen, Antti Mutanen ja
Sari Karvinen (toim.)

Luonnonvara- ja
biotalouden tutkimus
39/2019

Sisältö

Yhteenveto 3

Talouskehitys 5

Jari Viitanen

Puutuoteteollisuus 8

Antti Mutanen

Massa- ja paperiteollisuus 12

Matleena Kniivilä

Raakapuumarkkinat 16

Jussi Leppänen ja Esa Uotila

Bioenergiamarkkinat 21

Johanna Routa

2019

Yhteenveto

Metsäsektorin suhdannehuippu ohitettu

Maailmantalouden kasvun hidastuminen ja epävarmuuden lisääntyminen vaimentavat metsäteollisuustuotteiden kysyntää. Tuotantomäärät eivät kuitenkaan tänä vuonna vähene merkittävästi. Tärkeimmät epävarmuustekijät metsäteollisuustuotteiden markkinoilla liittyvät kevään aikana lisääntyneisiin kauppapoliittisiin jännitteisiin, sekavaan brexit-tilanteeseen ja velkaongelmiin. On myös mahdollista, että maailmantalouden ja -kaupan kasvun hidastuminen on odotettua nopeampaa.

Sahatavaran vientihinnat laskevat

Sahatavaran vienti Kiinaan on edelleen vähentynyt alkuvuodesta, kun taas vientimäärät Pohjois-Afrikkaan ja Saksaan ovat kasvaneet. Keski-Euroopassa markkinoille on tullut runsaasti myrsky- ja hyönteistuhopuuta, mikä on laskenut alueella sahatavaran keskimääräisiä markkinahintoja. Kotimaassa sahatavaran kulutus pysyy viime vuoden tasolla. Suomen sahatavaran tuotannon arvioidaan tänä vuonna hieman vähenevän 11,6 miljoonaan kuutiometriin. Sahatavaran keskimääräisen vientihinnan ennakoidaan laskevan neljä prosenttia viime vuoden suhdannehuipusta. Koivuvanerin markkinatilanne Euroopassa on kiristynyt, kun taas havuvanerin markkinatilanne on säilynyt vakaana rakentamisen kasvun jatkuessa, vaikkakin hidastuen. Suomalaisen vanerin tuotanto- ja vientimäärät pysyvät lähes viime vuoden tasolla, mutta viennin keskihinta nousee hieman.

Sellun vienti kasvaa edelleen, mutta vientihinta alenee

Suomen sellun viennin keskimääräinen yksikköhinta jää tänä vuonna viimevuotista alhaisemmaksi markkinatilanteen heikennyttyä. Sellun hinta säilyy kuitenkin edelleen korkeana. Sellun vienti Suomesta kasvaa edelleen, tuotantomäärä säilyy viime vuoden tasolla ja kapasiteetin käyttöaste pysyy korkeana. Paperiteollisuuden näkymiä leimaa kysynnän väheneminen päämarkkina-alueilla Euroopassa. Alkuvuoden hintataso on kuitenkin ollut suhteellisen hyvä, ja paperin keskimääräinen vientihinta nousee tänä vuonna hieman viime vuodesta. Tuotanto- ja vientimäärät jäävät viimevuotista pienemmiksi, vaikka sellun korkea hinta tuokin suomalaiselle paperiteollisuudelle edelleen kilpailuetua. Kartongin markkinatilanteen heikkenemisestä huolimatta Suomen tuotanto- ja vientimäärät sekä viennin keskimääräinen yksikköhinta kasvavat edelleen tänä vuonna, mutta kasvuprosentit ovat viimevuotista selvästi pienempiä.

Teollisuuspuun hakkuut vähenevät, tukkien kantohinnat laskevat

Toteutuneiden kapasiteettilisäysten myötä metsäteollisuustuotteiden tuotantomäärät ja puun käyttö Suomessa ovat toistaiseksi vakaantuneet. Puuvarastojen purkamisten ja raakapuun kasvavan tuonnin vuoksiteollisuuspuun hakkuut vähenevät tänä vuonna viisi prosenttia 65 miljoonaan kuutiometriin. Sahatavaran heikkenevät vientihinnat heijastuvat havutukkien kantohintoihin, joiden ennustetaan alenevan 6–7 prosenttia. Paperin tuotannon alamäestä huolimatta sellun ja kartongin vientimäärien kasvu vahvistaa kuitupuiden kantohintoja 1–2 prosenttia. Metsähakkeen käytön ja sen keskimääräisen laitoshinnan ennakoidaan nousevan hieman tänä vuonna.

Asiasanat: Sahatavara, vaneri, paperi, sellu, kartonki, kantohinnat, hakkuut, puun tuonti, metsäenergia

Metsäsektorin keskeiset ennustemuuttujat 2017-2019e

Tuote		2017	2018	2019e
		% -muutos edellisvuodesta		
Havusahatavara	tuotanto	3	1	-2
	vienti	9	-7	0
	vientihinta	2	9	-4
Vaneri	tuotanto	9	-1	0
	vienti	10	-3	-1
	vientihinta	0	2	1
Sellu*	tuotanto	3	6	0
	vienti	4	12	2
	vientihinta	7	22	-6
Paperi	tuotanto	-2	1	-3
	vienti	-2	2	-3
	vientihinta	-3	5	1
Kartonki	tuotanto	9	5	2
	vienti	9	4	2
	vientihinta	2	4	2
Teollisuuspuun hakkuut		2	9	-5
Raakapuun tuonti		-15	34	1

* Sekä tuotanto että vienti sisältävät kaiken sellun.
Lähteet: Metsäteollisuus ry ja Tulli, ennusteet Luke

Yksityismetsien keskimääräiset nimelliset kantohinnat 2017-2019e

Puutavaralaji	2017	2018	2018/2017	2019e	2019e/2018
	€/m ³	€/m ³	%	€/m ³	%
Mäntytukki	54,9	60,5	10	56,7	-6
Kuusitukki	57,8	64,3	11	59,8	-7
Koivutukki	42,7	45,9	7	44,1	-4
Mäntykuitu	15,9	17,6	11	17,7	1
Kuusikuitu	17,7	19,6	11	19,8	1
Koivukuitu	15,3	16,8	10	17,1	2

Lähteet: Metsäteollisuus ry ja Luke (ennusteet)

Talouskehitys

Jari Viitanen

Vuonna 2018 elettiin maailmantalouden suhdannehuippua. Viime vuoden loppupuolella kasvu kuitenkin alkoi jo hidastua Kiinassa, euroalueella ja Yhdysvalloissa. Vaikka tuoreimpien tilastotietojen, barometrien ja indeksien mukaan joissakin talouksissa kasvun hidastuminen olisi alkuvuoden 2019 aikana ollut vain väliaikaista, yleinen konsensus talousennusteissa edelleen on, että kasvun hidastuminen jatkuu loppuvuoden aikana.

Kasvun hidastuminen jatkuu

Kasvun hidastumisen ennakoitaan jatkuvan erityisesti teollisuustuotannon osalta, kun taas palvelut ja kuluttaminen pitävät toistaiseksi kasvua yllä. Alueittain ja maittain katsottuna odotukset kasvun hidastumisesta kuitenkin eroavat. Euroalueella ja Venäjällä talouslukujen odotetaan heikentyvän nopeammin kuin Yhdysvalloissa ja Kiinassa. Kasvua hidastavat useissa maissa vallitsevat resurssirajoitteet, kuten täystyöllisyys ja teollisuustuotannon lähes potentiaalinen taso. Kone- ja laiteinvestointien kasvua rajoittaa epävarmat tulevaisuuden näkymät.

Kasvun hidastumisen estämiseksi finanssi- ja rahapolitiikan linjauksia on alkuvuoden aikana muutettu useissa talouksissa. Finanssipoliittista liikkumavaraa esimerkiksi euroalueella rajoittaa kuitenkin useiden talouksien jo ennestään korkea julkisen velan määrä. Euroopan keskuspankki (EKP) linjasi maaliskuussa pitävänsä ohjauskoron muuttumattomana vuoden loppuun saak-

Kuva: Pixabay

ka. Rahapoliittisen elvytyksen vaikutus korkojen alentamisen kautta on myös rajallinen korkojen ollessa jo valmiiksi alhaalla. Vuoden 2018 lopussa EKP lopetti varsinaisen arvopapereiden ostohjelmansa, mutta sijoituksista palautuvan pääoman EKP sijoittaa edelleen markkinoille. Täysin uuden määrällisen elvytysohjelman aloittaminen on tarvittaessa mahdollista. Yhdysvaltojen keskuspankin (FED) rahapoliittinen liikkumavara sen sijaan on laaja. FED on lopettanut rahapolitiikan

Maailmantalouden kasvun hidastuminen vaikuttaa metsäteollisuustuotteiden kysyntään.

kiristämisen, ja se tarkkailee inflaation, työllisyyden ja eri varallisuuserien kehitystä ja on tarpeen tullen valmis myös korkotason alentamiseen.

Valuuttakurssien keskinäiseen määräytymiseen vaikuttaa talousalueiden välinen suhteellinen kasvu, vaihtotaseiden ali- tai ylijäämät sekä harjoitettu rahapolitiikka. Viime vuonna alkanut euron arvon aleneminen Yhdysvaltojen dollariin nähden on päättymässä ja dollarin odotetaan loppuvuoden aikana lievästi heikentyvän Yhdysvaltojen talouskasvun hidastuessa.

Merkittävimmät maailmantalouden kehitykseen vaikuttavat epävarmuustekijät ovat kevään aikana koventuneet otteet Yhdysvaltojen ja Kiinan välisissä kauppaneuvotteluissa sekä mahdollinen kauppasodan alkaminen Yhdysvaltojen ja Euroopan unionin välille. Myös brexit-neuvotteluiden sekavuus ja pitkittyminen, Italian velkaongelmat sekä useat Kiinan talouteen liittyvät ongelmat pitävät epävarmuutta yllä.

Euroalueen talvi ennakoitua pirteämpi

Euroalueen talous kasvoi 1,8 prosenttia vuonna 2018. Viime vuoden lopulla talouskasvun nopea hidastuminen herätti pelkoa euroalueen vajoumisesta jopa lähelle taantumaa. Erityisesti auto-teollisuuden ongelmista kärsivän Saksan heikkoa kehitystä pidettiin riskinä koko euroalueen kehitykselle. Alkuvuoden tilastolukujen perusteella Saksan talouskasvu on kuitenkin olleet ennakoitua reippaampaa. Myös Espanjan, Alan-

komaiden ja Ranskan taloudet ovat kasvaneet arvioitua nopeammin. Teollisuustuotannon ongelmista huolimatta euroalueen taloutta ovat kannatelleet palvelut ja yksityinen kulutus, joita ovat tukeneet parantunut työllisyys, matalalla pysyvä inflaatio ja alhaiset korot. Myös rakentaminen on ollut vilkasta. Vientiä euroalueen ulkopuolelle sen sijaan haittaa maailmankaupan hidastuminen, protektionismin kasvu sekä kauppajännitteiden tuoma epävarmuus. Teollisuuden luottamusluvut ovat menneet alkuvuonna alaspäin ja mikäli kauppajännitteet loppuvuoden aikana syvenevät edelleen, voi euroalueen kasvu jäädä huomattavasti viime vuotta vaatimattomammaksi. Kaupankäyntiin liittyvien epävarmuuksien vähentyminen voi toisaalta myös piristää talouskehitystä.

Ruotsin vientiä on jo vuosia tukenut elvyttävä rahapolitiikka ja heikko kruunu. Viennin kasvu jää kuitenkin tänä vuonna vaisuksi maailmantalouden kysynnän hiipuessa. Hyvä työllisyyskehitys ja reaalityulojen kasvu edistävät edelleen yksityistä kulutusta, mutta toisaalta asuntojen hintojen aleneminen on tehnyt kuluttajista varovaisempia. Ruotsin viime vuoden 2,4 prosentin talouskasvu voi jopa puolittua tänä vuonna.

Brexit-neuvottelut ovat Britanniassa poliittisessa umpikujassa ja epävarmuus tulevan sopimuksen sisällöstä heijastuu koko talouteen. Inflaation hidastuminen vähentää tosin painetta Englannin keskuspankin koronnostoille ja punnan odotetaan pysyvän heikkona. Britannian talous kasvaa hieman viime vuotta hitaammalla tahdilla.

Yhdysvallat rimpuilee talouskasvun hidastumista vastaan

Vaikka kuluvan vuoden ensimmäisen neljänneksen talousluvut olivat vielä vahvoja, aiempina vuosina kotitalouksille ja yrityksille tehdyt mittavat veronalennukset sekä julkisen kulutuksen lisäyksen vaikutukset Yhdysvaltojen talouskasvuun ovat tämän vuoden aikana vähitellen vähenemässä. Kiinan kanssa käytävä tullikiista tulee vaikuttamaan myös Yhdysvaltojen omaan talouteen. Yksityinen kulutus muodostaa Yhdys-

Kuva: Pixabay

valtojen bruttokansantuotteesta noin 70 prosenttia, ja lähes täystyöllisyystilanne sekä korkealla olevat varallisuusarvot, kuten pörssikursit, ovat toistaiseksi pitäneet yksityisen kulutuksen vauhdin korkealla. Alkuvuonna alaspäin tulleet kuluttajien luottamus- ja ostopääällikköindikaattorit kuitenkin osoittavat, että nopeimman kasvun aika Yhdysvalloissa on ohitse. Vaikka korkeasuhdanteen aikana liittovaltion budjettivaje ja velka kasvoivat löysän finanssipolitiikan seurauksena rajoittaen talouspolitiikan käyttöä tulevaisuudessa, on mahdollista, että vuoden 2020 presidentinvaalien alla tehdään uusia elvyttäviä finanssipoliittisia toimia. Vaikka Yhdysvaltojen talouden ennakoidaan tänä vuonna hidastuvan viime vuoden 2,9 prosentin kasvusta, suurimmat hidastumispaineet kohdistuvat kuitenkin vasta ensi vuodelle.

Vaikka Kiinan talouden tilastolukuja pidetään epäluotettavina, talouskasvun asteittainen hidastuminen on selvää. Talouden rakennemuutos edistyy hitaasti ja kauppasota Yhdysvaltojen kanssa heikentää kasvunäkymiä. Kiina onkin jälleen aloittanut mittavan finanssi- ja rahapoliittisen elvytyksen. Vuonna 2019 Kiinan talouskasvu hidastuu reiluun kuuteen prosenttiin.

Kiinan kysynnän heikkeneminen ja maailmantalouden epävarmuus vaikuttavat myös Japanin vientiin. Huoli deflaatiosta on jälleen voimistumassa. Vaikka myös Japanissa alkuvuoden ennakoitua vahvemmat kasvuluvut yllättivät, loppuvuonna kasvua hidastaa lokakuulle suunniteltu arvonlisäveron korotus. Japanin talous kasvaa tänä vuonna viime vuoden vauhtia.

Alkuvuoden 2019 aikana Venäjän talouden heikkeneminen on ollut laaja-alaista. Kasvua ovat heikentäneet arvonlisäveron korotus, inflaation nousu ja talouspakotteet. Vaikka heikko rupla ja öljyn maailmanmarkkinahintojen nousu tukevat vientiä, Venäjän talouden kasvuvauhti hiipuu reilun prosentin tuntumaan tänä vuonna. Pohjois-Afrikassa ja Lähi-idässä talouksien kasvut pysyvät viime vuoden tasolla tai jopa hieman kiihtyvät, mutta maakohtaiset erot ovat suuria.

Suomen talouskehitys peesaa maailmantaloutta

Vuonna 2018 Suomen talous kasvoi 2,3 prosenttia. Vielä kuluvan kevään aikana ennakoitiin, että talouden kehitys on pysynyt alkuvuoden aikana hyvänä. Tilastokeskuksen julkaisemat tuoreimmat tilastot kuitenkin osoittavat, että Suomessa talouden kiivain kasvuvaihe on toistaiseksi jo takana ja kasvu on selvästi heikentynyt. Vuoden ensimmäisellä neljänneksellä Suomen talous

Suomen talouden kasvu on tilastolukujen perusteella jo selvästi hidastumassa.

kasvoi 0,2 prosenttia edellisestä neljänneksestä ja 1,2 prosenttia vuodentakaisesta.

Vaikka työllisyyden koheneminen ja reaaliansiotason nousu tukevat edelleen kotitalouksien asemaa, yksityinen kulutus on supistunut alkuvuoden aikana. Kevään aikana kuluttajien luottamusindikaattorit ovatkin hieman heikentyneet yleisen epävarmuuden kasvun myötä. Teollisuuden suhdanneodotukset ovat alkuvuoden aikana myös hieman heikentyneet.

Vientiä piristää tänä vuonna muun muassa kahden risteilijän toimitukset, mutta loppuvuoden aikana maailmantalouden ja -kaupan kasvun hidastuminen vaikuttavat vääjäämättä Suomenkin vientikehitykseen. Kotimaassa rakentamisen kasvu pysähtyy.

Suomen talouden kasvuvauhti myötäilee tyypillisesti viiveellä maailmantaloutta ja erityisesti euroalueen talouskehitystä. Mikäli maailmankauppaan ja -politiikkaan liittyvät monet epävarmuustekijät eivät hälvene loppuvuoden aikana, ei Suomen taloudenkaan odoteta piristyvän.

Vuonna 2019 Suomen talouden kasvun ennakoidaan hidastuvan noin puoleentoista prosenttiin, mutta riskit tätä merkittävästi alempaan kasvun ovat olemassa.

► [Luken metsätilastoja](#)

Kuva: Sari Karvinen

Puutuoteteollisuus

Antti Mutanen

Suomen sahatavaran viennin kahdeksan vuotta jatkunut kasvutrendi katkesi vuonna 2018. Tullin ennakkotietojen mukaan sahatavaraa vietiin 8,7 miljoonaa kuutiometriä vuonna 2018, ja laskua edellisvuodesta kertyi 7 prosenttia. Sahatavaran tuotanto kasvoi kuitenkin prosentin 11,8 miljoonaa kuutiometriin samalla, kun sahatavaran näennäiskulutus (tuotanto + tuonti - vienti) Suomessa paisui lähes 30 prosenttia 3,7 miljoonaan kuutiometriin. Rakentamisen huippusuhdanteesta huolimatta tilastoitu, varastomuutokset huomioon ottava sahatavaran kotimaan kulutus säilyi edellisvuosien tasolla, joten sahatavaravarastot kasvoivat.

Vuoden 2018 sahatavaran viennin pienenemisen tärkeimpänä syynä oli Kiinan viennin vedon hiipuminen yli 60 prosenttia edellisvuodesta. Odotuksista huolimatta sahatavaran vienti Kiinaan ei

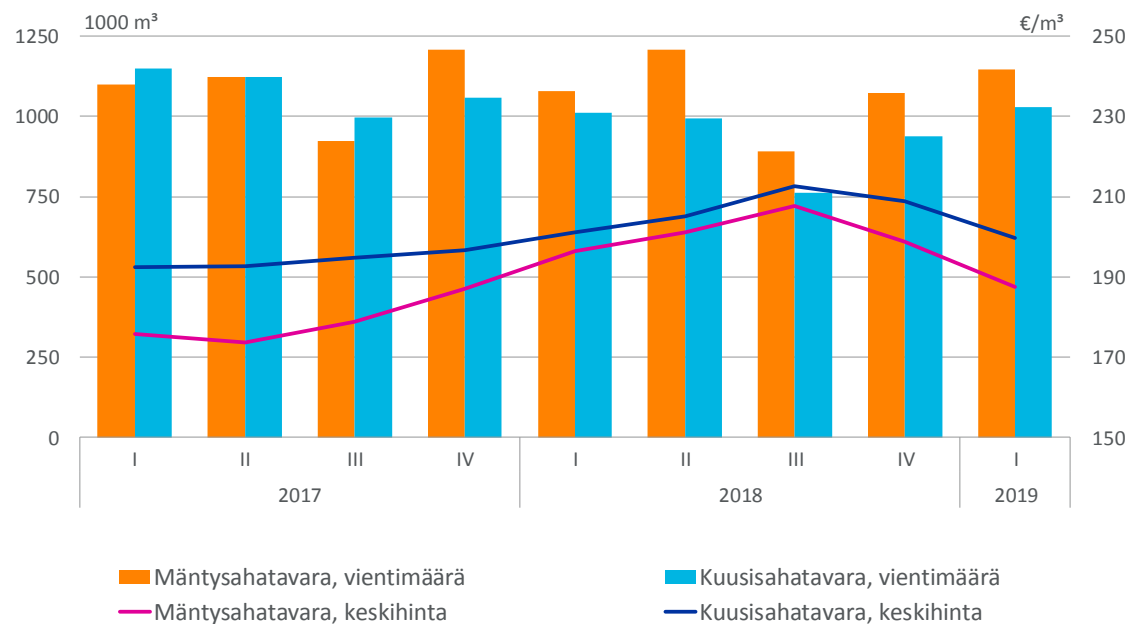
myöskään elpynyt vuoden 2018 loppua kohden. Kiinassa sahatavaravarastot kasvoivat suuriksi 2017, ja lisäksi osa suomalaisten sahatavaran ostajista joutui sulkemaan saastuttavia tuotantolaitoksiaan. Kiinan talouskasvu on myös hidastunut ja venäläinen sahatavara on kasvattanut Kiinassa markkinaosuuttaan. Venäläisen sahata-

varan kilpailukyky Kiinan markkinoilla on korkealla ruplan heikkouden ja Venäjän itäosissa tehtyjen sahaiinvestointien vuoksi.

Sahatavaran Kiinan viennin pienenemistä paikaksi viime vuonna viennin elpyminen Pohjois-Afrikkaan. Vuonna 2017 sahatavaran vienti Alge-

Sahatavaran vientihinnat ovat kääntyneet laskuun.

Mänty- ja kuusisahatavaran viennin määrä ja keskihinta 2017/I–2019/I

Lähteet: Tulli ja Luke

riaan oli pitkään pysähdyksissä sahatavaralta vaadittujen tuontilisenssien ja niiden myöntämisessä ilmenneiden ongelmien vuoksi. Lisenssit poistettiin vuoden 2018 alussa, mikä elvytti sahatavaran tuontia maahan. Vienti kasvoi myös Egyptiin, joka palasi Suomen sahatavaran viennin tärkeimmäksi kohdemaaksi. Sahatavaran vienti veti suhteellisen hyvin myös Eurooppaan, jossa rakentaminen jatkoi kasvuaan.

Sahatavaran keskimääräinen vientihinta kohosi 9 prosenttia vuonna 2018. Mäntysahatavaran hinnan kasvunopeus (10 %) oli kuusisahatavaran hinnan kasvunopeutta (6 %) suurempaa, mikä supisti mänty- ja kuusisahatavaran vientihintojen tasoeroa. Vaikka havutukkien kantohinnan nousu kasvatti puukustannuksia, sahatavaran myönteisen hintakehityksen sekä selluteollisuudelle myytävän sahakkeen hinnan nousun ansiosta useat sahat ovat raportoineet liiketuloksiansa kasvaneen vuonna 2018. Itsenäiset sahatavaran tuottajat, kuten JPJ-Wood, Junnikkala, Keitele Group ja Versowood, ovat myös investoineet muun muassa kuivauskapasiteetin kasvattamiseen.

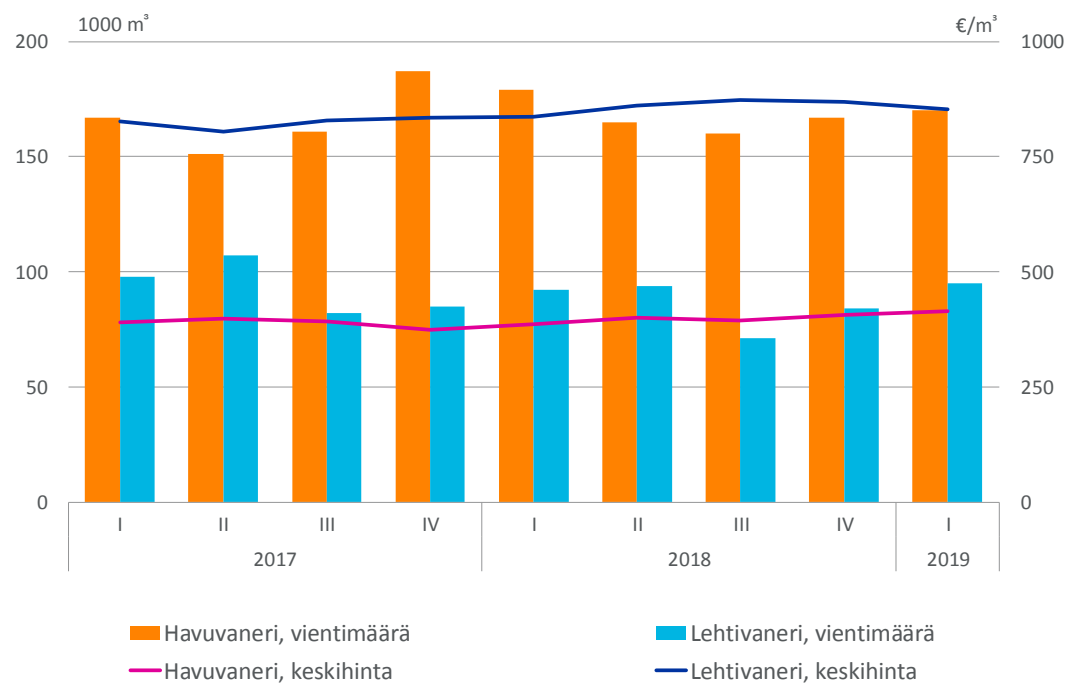
Sahatavaran suhdannehuipusta loivaan laskuun

Sahatavaran keskimääräinen vientihinta oli viime vuonna korkeimmillaan sitten vuoden 2007 suhdannehuipun. Vientihinnan nousu taittui kuitenkin syyskuussa 2018, kun sekä kuusi- että mäntysahatavaran vientihinnat kääntyivät laskuun. Mäntysahatavaran vientihinnan lasku oli tammikuuhun 2019 saakka kuusisahatavaran vientihin-

nan laskua nopeampaan, mikä jälleen kasvatti vuonna 2018 supistumaan ehtinyttä mänty- ja kuusisahatavaran vientihintojen tasoeroa. Etenkin Pohjois-Afrikan markkinoilla mäntysahatavaran hintataso tippui selvästi. Alimmillaan mäntysahatavaran vientihinta oli tammikuussa 2019, jonka jälkeen hinta on noussut.

Havusahatavaran keskimääräinen vientihinta oli vuoden 2019 ensimmäisellä neljänneksellä 2 prosenttia viime vuoden vastaavaa ajankohtaa alempi. Kuusisahatavaran vientihinta oli viime vuoden ensimmäisen neljänneksen tasolla, mutta mäntysahatavaran vientihinta 5 prosenttia alempi. Mäntysahatavaran vientimäärä kasvoi

Havu- ja lehtivanerin viennin määrä ja keskihinta 2017/I–2019/I

Lähteet: Tulli ja Luke

vuoden 2019 ensimmäisellä neljänneksellä 6 prosenttia viime vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna ja kuusisahatavaran vientimäärä 2 prosenttia. Mäntysahatavaran vienti Egyptiin veti hyvin ja kasvaa vuoden 2019 ensimmäisellä neljänneksellä kertyi yli 50 prosenttia vuoden takaiseen verrattuna. Egyptiin vietiin myös suhteellisen runsaasti, 37 000 kuutiometriä, yksikköarvoltaan keskimääräistä selvästi edullisempaa kuusisahatavaraa. Sen sijaan mäntysahatavaran vienti Algeriaan pieneni lähes 30 prosenttia. Taustalla olivat maan poliittiset levottomuudet. Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän sahatavaramarkkinoilla tarjonnan luonnehditaan yleisesti olevan runsasta kysyntään nähden ja hintatason olevan laskussa.

Sahatavaran vienti Kiinaan laski edelleen vuoden 2019 ensimmäisellä neljänneksellä, ja vientimäärä jäi 15 prosenttia pienemmäksi kuin viime vuoden vastaavaan aikaan. Viennin kehitys Kiinaan oli kaksijakoista. Mäntysahatavaran vientimäärä kasvoi 17 prosenttia, kun taas kuusisahatavaran vientimäärä pieneni neljänneksen. Mäntysahatavaraa Suomen havusahatavaran viennistä Kiinaan oli vuoden 2019 ensimmäisellä neljänneksellä runsaat 20 prosenttia. Sahatavaran vientiä Kiinaan ovat viime aikoina kasvattaneet niin venäläiset, kanadalaiset kuin keskieuropallaiset sahatavaran tuottajat ja sahatavaran hintataso Kiinassa on laskussa. Kiinan talouskehitykseen liittyy epävarmuuksia, kuten tullikiista Yhdysvaltojen kanssa, velkaantumisen ja tyhjien asuntojen määrän kasvaminen, ja on epätodennäköistä, että Suomen sahatavaran vienti Kiinaan elpyisi

Kuva: Erkki Oksanen/Luke

tänä vuonna merkittävästi. Aasian markkinoilla myös sahatavaran vienti Japaniin on alkuvuonna 2019 laskenut vuodentakaisesta.

Euroopassa rakentaminen kasvaa Euroconstruc-tin mukaan tänä vuonna keskimäärin noin 2 prosenttia, mikä merkitsee rakentamisen kasvun hidastumista viime vuodesta. Maakohtaisissa kasvunopeuksissa on kuitenkin eroja: Saksassa rakentamisen ei odoteta kasvavan kuluvana vuonna lainkaan, mutta Britanniassa kasvu kiihtyy. Keski-Euroopassa markkinoille tuli jo viime vuonna runsaasti myrsky- ja hyönteistuhopuuta ja tuhoppuun määrän odotetaan kasvavan kuluvana vuonna. Tuhoppuusta sahattu heikkolaatuinen sahatavara on laskenut sahatavaran keskimääräistä markkinahintaa Keski-Euroopassa, ja toisaalta sitä on myös ryhdytty viemään kasvavia

määriä etenkin Pohjois-Afrikkaan ja Kiinaan. Tuhoppuun runsauden seurauksena terveiden metsiköiden hakkuut ja samalla laadukkaampien sahatavaraalaatujen sahausmäärät ovat Keski-Euroopassa laskeneet, mikä tuo jossain määrin kilpailuetua suomalaiselle sahatavaralle alueen markkinoilla. Vuoden 2019 ensimmäisellä neljänneksellä sahatavaraa vietiin Saksaan 11 prosenttia enemmän ja keskimääräinen vientihinta oli 6 prosenttia korkeampi kuin viime vuoden vastaavana ajankohtana.

Vuoden 2019 ensimmäisellä neljänneksellä Suomen havusahatavaran kokonaisvientimäärä kasvoi 5 prosenttia Pohjois-Afrikan ja Euroopan markkinoiden vetämänä. Pohjois-Afrikan viennin nopean kasvun odotetaan hidastuvan vuoden edetessä. Myös viennin kasvu Euroopan markkinoille tasaantuu rakentamisen kasvun hidastuessa. Suomen sahatavaran viennin odotetaan jäävän tänä vuonna viime vuoden tasolle, ja sahatavaran keskimääräisen vientihinnan laskevan 4 prosenttia viime vuoden suhdannehuipusta.

Suomessa rakentaminen kasvoi viime vuonna nopeasti ja kuluvana vuonna kasvun ennustetaan loppuvan. Rakennusteollisuus RT:n huhtikuun 2019 suhdannekatsauksen mukaan rakentaminen ei kuitenkaan pienene vielä 2019, mikä pitää yllä mutta ei toisaalta myöskään kasvata sahatavaran kotimaan kulutusta. Ottaen huomioon vientimarkkinoiden suhdannehuipun taittumisen ja viime vuonna kasvaneet sahatavaravarastot sahatavaran tuotannon ennustetaan kuluvana vuonna pienevän pari prosenttia.

Koivuvanerin vientihinta kääntynyt laskuun

Vuonna 2018 vanerin vienti väheni 3 prosenttia ja tuotanto prosentin edellisvuodesta. Samalla havuvanerin osuus sekä tuotannosta että viennistä kasvoi. Taustalla olivat aiemmin toteutetut investoinnit LVL:n tuotantoon Stora Enson Varkauden tehtaalla ja Metsä Woodin Lohjan tehtaalla. LVL-tilastoidaan sekä vanerin tuotanto- että vientitilastoissa havuvaneriksi. LVL-tuotantoa kasvattaa tänä vuonna myös Metsä Woodin investointi uuteen LVL-linjaan Punkaharjun tehtaallaan. Kapasiteetiltaan 65 000 kuutiometrin linja käynnistettiin teolliseen testituotantoon maaliskuun 2019 lopulla. Koivuvanerin tuotantoon ei ole investoitu havuvanerin tavoin. Sen sijaan koivuviilun tuotanto kasvoi Suomessa

vuonna 2018 Riga Wood Finlandin Sastamalan uuden sorvilinjan ja Metsä Woodin Äänekosken uuden koivuviilutehtaan myötä. Kyseisten laitosten tuottama koivuviilu jalostetaan kuitenkin vaneriksi Suomen ulkopuolella.

Koivuvanerin markkinatilanne Euroopassa on tiukentunut kysynnän notkahtaessa kuljetusvälineellisyudessa ja venäläisten vanerin tuottajien lisätessä vientiä alueelle. Tähän liittyen Metsä Wood ilmoitti maalikuussa sopeuttavansa koivuvanerin tuotantoa Suolahden ja Punkaharjun tehtaillaan. Havuvanerin markkinatilanne Euroopassa sen sijaan on vakaa rakentamisen edelleen kasvaessa vaikkakin hidastuen. Havuvanerin vientihinnan kehitys on ollut jo pidemmän aikaa lievästi nousujohteista. Sen sijaan

lehtivanerin vientihinta kääntyi laskuun vuoden 2018 loppupuolella. Vuonna 2019 vanerin vientimäärän ennakoidaan jäävän hieman viime vuotta alemmaksi ja keskimääräisen vientihinnan nousevan prosentin. Vanerin tuotanto jää viime vuoden tasolle

► Puutuoteteollisuustuotteiden tuotanto, ulkomaankauppa ja kulutus

Saha- ja vaneriteollisuuden tuotanto ja vientiennusteet, 1 000 m³ (muutosprosentit edellisvuodesta lukujen alla).

	Tuotanto			Vienti		
	2017	2018	2019e	2017	2018	2019e
Havusahatavara	11 705	11 800	11 600	9 358	8 669	8 700
	3	1	-2	9	-7	0
Vaneri	1 240	1 230	1 230	1 039	1 012	1 000
	9	-1	0	10	-3	-1

Lähteet: Metsäteollisuus ry, Tulli ja Luke

Havusahatavaran ja vanerin nimellisten keski-vientihintojen muutosprosentit edellisvuodesta.

	2017	2018	2019e
Havusahatavara	2 (193 €/m ³)	9	-4
Vaneri	0 (544 €/m ³)	2	1

Lähteet: Tulli ja Luke

Massa- ja paperiteollisuus

Matleena Kniivilä

Suomen paperiteollisuuden näkymiä leimaa kysynnän väheneminen päämarkkina-alueilla Euroopassa. Viime vuonna paino- ja kirjoituspapereiden kysyntä väheni Euro-Graphin mukaan Euroopassa 5,5 prosenttia. Suurinta kysynnän pudotus oli sanomalehtipaperissa ja päällystetyssä hienopaperissa, molemmissa 8,4 prosenttia. Vienti Euroopan ulkopuolelle väheni 3,8 prosenttia edellisvuodesta.

Kysynnän huomattavasta laskusta huolimatta paperin hinnat nousivat Euroopassa viime vuonna. Esimerkiksi päällystetyn hienopaperin joulukuun keskihinta oli FOEXin tilastojen mukaan noin 9 prosenttia saman vuoden tammikuun keskihintaa korkeampi, ja kopiopaperissa hinnan nousu oli 8 prosenttia. Myös Suomen vientihinta nousi. Koko vuoden keskihinta oli 5,5 prosenttia edellisvuoden vientihintaa korkeampi. Paperin

Paperin vienti vähenee kysynnän edelleen laskiessa.

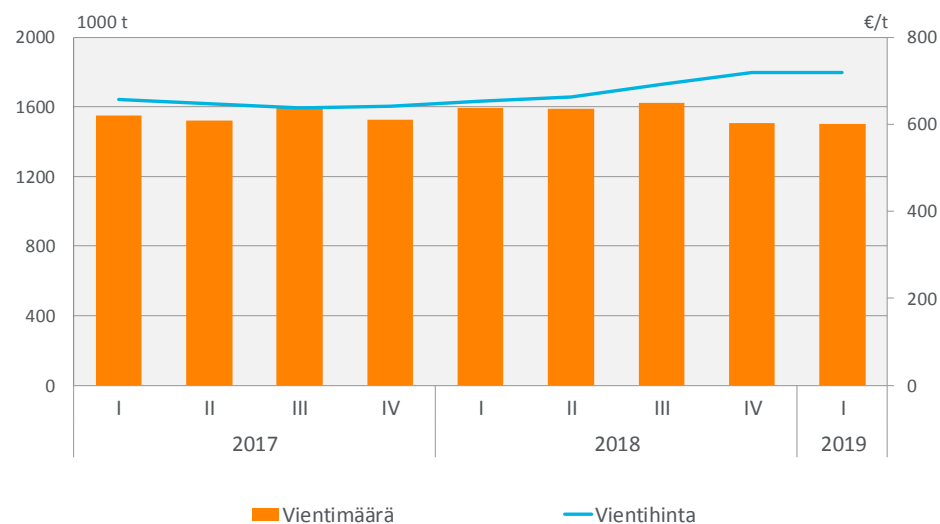
hintojen nousua selittää ennen kaikkea korkean sellun hinta. Paperikoneita on Euroopassa suljettu ja muutettu kartonkikoneiksi, mutta kysynnän jatkuvan vähenemisen seurauksena kapasiteettimuutosten tarve on suhteellisen pysyvä.

Eurooppalaisen kysynnän vähenemisestä huolimatta paperin vienti Suomesta kasvoi viime vuonna. Viennin kasvu oli kuitenkin melko vaatimatonta, pari prosenttia. Tuotanto kasvoi hie-

man vähemmän. Yksi tuotannon kasvua selittävä tekijä on ollut markkinasellun korkea hinta. Korkean hinnan aikaan oma sellu on kilpailuetu pelkästään markkinasellun varassa oleviin toimijoihin nähden.

Tämän vuoden tammi-maaliskuussa kysynnän väheneminen on Euroopassa ollut viimevuotista voimakkaampaa. Kolmen ensimmäisen kuukauden kysyntä oli 6,9 prosenttia edellisvuoden vas-

Paperin vientimäärä ja keskihinta 2017/I–2019/I

Lähteet: Tulli ja Luke

taavan ajan kysyntää heikompaa. Ainoastaan sanomalehtipaperin ja päällystämättömän hienopaperin kysynnän aleneminen on ollut maltillista, 2–3 prosenttia. Muiden paperilajien kysynät ovat pudonneet 10–12 prosenttia edellisvuoden vastaavan ajan kysynnästä. Viime vuodesta poiketen myös vienti Suomesta on vähentynyt. Määrä aleni tammi-maaliskuussa 6 prosenttia. Myös vuoden ensimmäisen neljänneksen tuotanto oli 6 prosenttia alempi kuin tuotanto viime vuonna vastaavaan aikaan.

FOEXin tilastojen mukaan paperin hintojen nousu näyttää Euroopassa tasaantuneen kevään aikana. Tasaantuminen johtuu sellun hinnan alenemisesta ja heikentyneestä kysynnästä. Euroopassa toteutuu tai on toteutumassa tänä vuonna joitakin paperikoneiden sulkemisia tai muuttamisia kartonkikoneiksi. Sulkemisia on tehty erityisesti päällystetyn hienopaperin tuotantokapasiteetissa, mutta myös kevyesti päällystetyssä aikakauslehtipaperissa (LWC). Koska sulkemisilmoituksia tälle vuodelle on kuitenkin suhteellisen vähän ja osa niistä tapahtuu loppuvuodesta, tarjonta ylittää edelleen monin paikoin kysynnän. Hintojen pysyvämpi nousu edellyttää paperikoneiden sulkemisia Euroopassa. Ensi vuoden lopussa toteutuva Stora Enson hienopaperikoneiden sulkeminen Oulussa muuttaa aikanaan kapasiteettitilannetta selvästi, mutta ei tällä enustejaksolla.

Heikkenevä kysyntä haittaa paperin hintakehitystä. Koska alkuvuoden hintataso on kuitenkin ollut suhteellisen korkea, nousee paperin keski-

määräinen vientihinta tänä vuonna hieman viimevuotista korkeammaksi. Nousu on kuitenkin vähäinen. Sekä tuotanto- että vientimäärät Suomessa jäävät viimevuotista pienemmäksi, vaikka sellun korkea hinta tuokin suomalaisille tuottajille edelleen kilpailuetua.

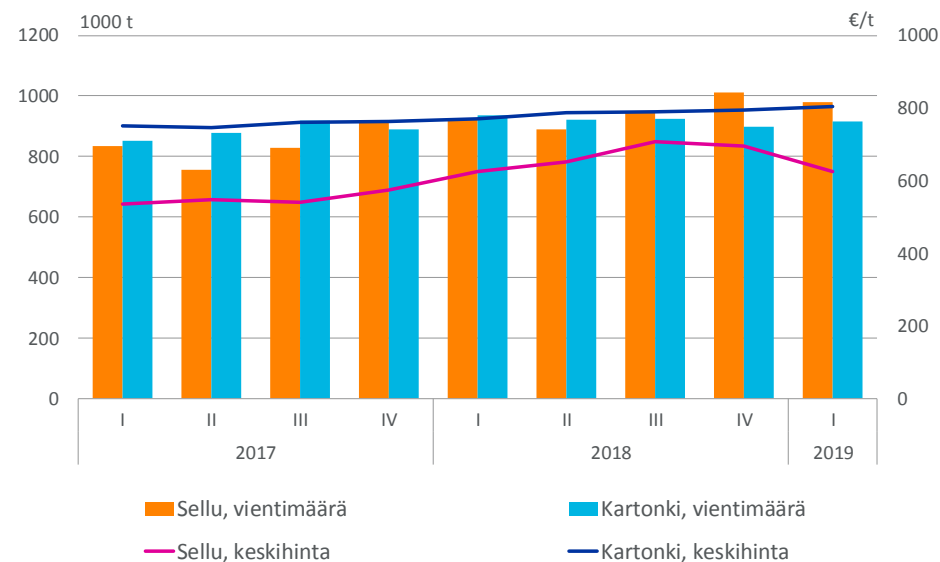
Taivekartonkimarkkinoilla hetkellistä epävarmuutta

Euroopan kartonkimarkkinat olivat viime vuonna suomalaisille tuottajille melko suotuisat. Taivekartongin ja valkoisen kraftlainerin hinnat nousi-

vat Euroopassa ja myös Suomen keskimääräinen vientihinta nousi 4 prosenttia edellisvuoden keskihintaa korkeammaksi. Vientihinnan nousu tapahtui pääasiassa vuoden ensimmäisellä puoliskolla ja muutokset vuoden loppupuolella olivat vähäisiä.

Myös vienti- ja tuotantomäärät kasvoivat viime vuonna Suomessa. Tuotantomäärä nousi yli 5 prosenttia edellisvuotta korkeammaksi ja vientimäärä lähes 4 prosenttia. Vienti kasvoi erityisesti alkuvuonna. Määrän kasvuun vaikuttivat vielä

Kartongin ja valkaistun sulfaattisellun vientimäärät ja keskihinnat 2017/I–2019/I

Lähteet: Tulli ja Luke

jossain määrin jo aiemmin toteutuneet investoinnit. Vuonna 2018 valmistui myös yksi uusi investointi, kun Stora Enso lisäsi aallotuskartongin tuotantoa Heinolassa (15 000 t).

Tämän vuoden tammi-maaliskuussa kartongin vienti Suomesta on laskenut hieman viime vuoden vastaavasta ajasta. Vientihinta on vuoden 2018 tammi-maaliskuun hintaa noin 4 prosenttia korkeampi. Euroopassa markkinatilanne on säilynyt melko vakaana, mutta viimevuotisen kaltaista nousua hinnassa ei ole näköpiirissä. Kraftlainerin hinnat ovat kääntyneet laskuun ja myös taivekartonkimarkkinoilla tarjontaa on riittävästi,

mikä vähentää hinnan nousun mahdollisuuksia. Yhtenä syynä kartongin hintakehitykseen on selun hinnan aleneminen.

Tämän vuoden aikana Eurooppaan tulee joko koneiden muunnosten tai uusinvestointien kautta lisää erityisesti kierrätyskuitua käyttävää tuotantokapasiteettia. Merkittävä lisäys neitseellistä kuitua käyttävään tuotantoon tulee Billerud-Korsnäsin Ruotsin Gruvön kartonkikoneesta, joka valmistaa muun muassa taivekartonkia, nestepakkauskartonkia ja valkoista kraftlaineria. Koneen kokonaiskapasiteetti on 550 000 tonnia. Tuotannon on arvioitu olevan tänä vuonna 240

000 tonnia. Koska uusia investointeja on Euroopassa tehty jo aiempinakin vuosina useissa kartonkilajeissa, hintakehitys säilynee tänä vuonna melko vaatimattomana. Markkinatilanteen heikentymisestä kertoo myös Stora Enson ilmoitus lomautuksista Inkeröisten taivekartonkitehtaalla.

Markkinatilanteen heikkenemisestä huolimatta Suomen vientimäärä ja tuotanto kasvavat tänä vuonna hieman, mutta kasvu on viimevuotista vähäisempää. Myös keskimääräisen vientihinnan nousu jää viime vuotta vähäisemmäksi.

Massa- ja paperiteollisuuden tuotanto ja vienti 2017–2019e, 1 000t
(muutosprosentit edellisvuodesta lukujen alla)

Tuote	Tuotanto			Vienti		
	2017	2018	2019e	2017	2018	2019e
Sellu*	7 703	8 152	8 170	3 366	3 770	3 840
%	3	6	0	4	12	2
Paperi	6 654	6 725	6 530	6 224	6 315	6 130
%	-2	1	-3	-2	2	-3
Kartonki	3 622	3 819	3 880	3 552	3 679	3 740
%	9	5	2	9	4	2

* Sekä tuotanto että vienti sisältävät kaiken sellun.

Lähteet: Metsäteollisuus ry, Tulli ja Luke

Massa- ja paperituotteiden nimellisten keski-vientihintojen muutosprosentit edellisvuodesta 2017–2019e

Tuote	2017	2018	2019e
Sellu*	7 (550 €/t)	22	-6
Paperi	-3 (645 €/t)	5	1
Kartonki	2 (755 €/t)	4	2

* Kaikki sellu.

Lähteet: Tulli ja Luke

Sellun keskihinta alenee, mutta on edelleen korkea

Sellun tuotanto kasvoi Suomessa viime vuonna ennätystasolle 8,2 miljoonaan tonniin. Määrä kasvoi yli 6 prosenttia edellisvuodesta ja oli 18 prosenttia suurempi kuin edeltäneellä 10-vuotiskaudella keskimäärin. Kasvua selittävät kasvava kysyntä sekä jo toteutetut investoinnit, erityisesti Metsä Groupin Äänekosken tehtaan täyteen vauhtiin päässyt tuotanto. Sellun vienti kasvoi tuotantoa vielä selvästi enemmän. Vienti oli noin 12 prosenttia edellisvuoden vientiä suurempaa.

Viime vuonna sekä lyhyt- että pitkäkuituisen sellun hinnat nousivat Euroopassa ja nousu tasoitui vasta syksyllä. Loppuvuodesta hinnat lähtivät laskuun. Euroopan hintojen nousu näkyi myös Suomen keskimääräisessä vientihinnassa. Valkaistun sulfaattisellun keskihinta oli lähes neljänneksen edellisvuoden keskimääräistä vientihintaa korkeampi. Sen sijaan Kiinassa havusellun hintakehitys oli koko vuoden pääasiassa laskevaa.

Tämän vuoden keväällä sellun hinnat ovat laskeutuneet Euroopassa selvästi. Koska hintaero Kiinaan on kuitenkin edelleen suuri, painetta hintojen edelleen alenemiselle on olemassa. Myös paperin kysynnän selkeä heikkeneminen Euroopassa on vähentänyt sellun kysyntää. Markkinatilanteen heikkenemisestä ja tarjonnan runsaudesta kertoo selluvarastojen poikkeuksellinen

suuruus. Sellun tuottajat ovatkin jo reagoineet markkinoiden kysynnän heikkenemiseen. Esimerkiksi brasilialainen selluntuottaja Suzano on ilmoittanut merkittävistä tuotannon rajoituksista lyhytkuituisen sellun tuotannossaan tänä vuonna. Myös ilmoitetut huoltoseisokit helpottavat markkinatilannetta.

Tämän hetkisen markkinatilanteen heikentymisestä huolimatta sellun pitkän aikavälin markkinanäkymät ovat hyvät. Pehmopapereiden ja kartongin kysynnän kasvu tukee sellun kysynnän kasvua. Merkittävää lisäystä tuotantokapasiteettiin ei ole myöskään tulossa tämän vuoden aikana. Sellun kysyntää lisää myös Kiinan asettamat rajoitukset kierrätyspaperin maahantuonnille.

Sellun vienti Suomesta nousee tänä vuonna hieman viimevuotista suuremmaksi. Koska uudet investoinnit ovat jo täydessä käytössä, viennin kasvu on kuitenkin vähäistä viime vuoteen verrattuna. Paperin tuotannon väheneminen Suomessa lisää hieman vientisellun määrää. Sellumarkkinoiden heikentymisen seurauksena keskimääräinen vientihinta jää kuitenkin viimevuotista alhaisemmaksi. Hintataso säilyy kuitenkin korkeana. Tuotantomäärä säilyy viimevuotisen suuruisena ja kapasiteetin käyttöaste pysyy korkeana.

- ▶ [Massa- ja paperiteollisuustuotteiden tuotanto, ulkomaankauppa ja kulutus](#)
- ▶ [Metsäteollisuuden investoinnit Suomessa](#)

Raakapuumarkkinat

Jussi Leppänen ja Esa Uotila

Tukkien kysyntä ja puukauppa jatkuivat sahatavaran myönteisen suhdannekehityksen vuoksi poikkeuksellisen vahvana lähes vuoden 2018 loppuun asti. Sahatavaran suhdannetilanne muuttui osin jo loppuvuonna heikommaksi, ja vuodenvaihteessa heikkenevä kehitys voimistui. Myös tukkien hinnat ovat laskeneet sahatavaran hintojen perässä. Kuitupuiden hintakehitys on ollut selvästi parempaa varsinkin sellun ja osin kartongin kasvavan kysynnän vuoksi.

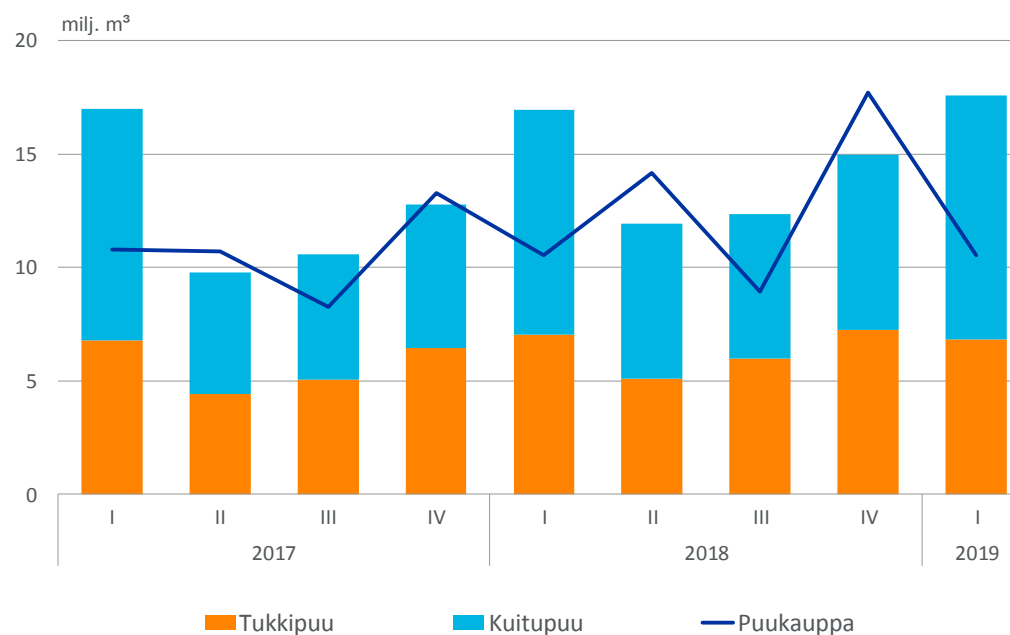
Puunkorjuun kannalta sääolot ovat olleet talven 2018–2019 ja kevään 2019 kannalta melko normaalit. Tammi-maaliskuussa 2019 teollisuuspuiden hakkuiden kertymä oli yhteensä 20,0 miljoonaa kuutiometriä, mikä oli 2 prosenttia enemmän kuin vuosi sitten. Yksityismetsissä hakkuut olivat 17,6 ja Metsähallituksen ja yhtiöiden met-

sissä 2,4 miljoonaa kuutiometriä. Tukkipuuta hakattiin 7,4 ja kuitupuuta 12,6 miljoonaa kuutiometriä. Vuoden 2018 ensimmäiseen neljännekseen verrattuna mäntytukin hakkuut lisääntyivät prosenttia ja kuusitukin vähenivät peräti 10 prosenttia. Koivutukin hakkuut lisääntyivät 4 pro-

senttia. Koivukuitupuun hakkuut puolestaan lisääntyivät 21 prosenttia ja mäntykuitupuun 6 prosenttia. Kuusikuitupuun hakkuut vähenivät 6 prosenttia.

Tukkien hinnat laskevat sahatavaran hintojen perässä.

Yksityismetsien teollisuuspuiden hakkuut ja puukauppa 2017/I–2019/I

Lähteet: Metsäteollisuus ry ja Luke

Yksityismetsien puukauppa oli kuluvan vuoden tammi-huhtikuussa 5 prosenttia vuodentakaisista pienempää ja yhteensä 12,8 miljoonaa kuutiometriä.

Tukkipuukauppa laski tammi-huhtikuussa peräti 14 prosenttia alenevien hintojen myötä. Eniten vähenivät kuusitukin puukaupat 17 prosenttia ja koivutukin 14 prosenttia. Mäntytkin puukaupat vähenivät 9 prosenttia. Kuitupuukauppa sen sijaan kasvoi 2 prosenttia, lähinnä mäntykuitupuun 6 prosentin ja koivukuitupuun 3 prosentin lisäyksen vuoksi. Kuusikuitupuun puukaupat sen sijaan vähenivät 9 prosenttia.

Jos tukit ja kuidut lasketaan puulajeittain yhteen, männyn ja koivun puukauppa on vuodentakaisella tasolla, mutta kuusen on 14 prosentin laskussa. Toukokuulle ulottuvan Metsäteollisuus ry:n viikkoseurannan mukaan puukaupan vilkastuminen kelirikon väistyttyä on jäänyt hyvin vaisuksi. Touko-kesäkuulle tyypillinen puukaupan kasvu jää siten vähäiseksi.

Hakkuut vähenevät, kuitupuulle on kysyntää

Valmistuneiden investointien myötä sellun tuotanto on kasvanut merkittävästi Suomessa. Mänty- ja koivukuitupuiden kysyntä perustuu

yhä suuremmissa määrin sellun vientiin. Myös kuusikuitupuuta käytetään lisääntyvästi havusellun raaka-aineena. Kuten aikaisemminkin, taloudellisen epävarmuuden lisääntyminen on alkuvuonna kohdistunut lähinnä suhdanneherkään sahateollisuuteen ja edelleen tukkien kysyntään.

Tukkipuun hakkuiden ennustetaan kuluvana vuonna vähenevän 7 prosenttia reiluun 27 miljoonaan kuutiometriin. Kuusitukin kantohinnan ennustetaan alenevan sahatavaran hintojen perässä 7 prosenttia vuodentakaisesta, jolloin vuoden keskikantohinnaksi jää hieman alle 60 euroa kuutiometriltä. Myös mäntytkin kantohinnan ennakoidaan alenevan 6 prosenttia 57 euroon. Koivutukin kantohinnan ennakoidaan alenevan hieman vähemmän, 4 prosenttia 44 euroon, sillä vanerin kysynnän ennustetaan olevan sahatavaraa vakaampaa.

Vaikka kuitupuulle olisi tukkeja parempi kysyntä, kuitupuita voidaan hakata vain rajallisesti ilman, että samalla saadaan myös tukkeja. Kuluvana vuonna kuitupuiden hakkuut alenevat 4 prosenttia reiluun 37 miljoonaan kuutiometriin. Vaikka harvennushakkuut lisääntyvät ja sitä kautta puunkorjuukustannukset kasvavat, kuitupuiden kantohintojen ennustetaan kuluvana vuonna edelleen vahvistuvan 1–2 prosenttia viime vuodesta. Syynä on kuitupuiden kasvava kysyntä erityisesti sellun ja kartongin valmistukseen.

Teollisuuden puunhankinta 2017-2019e

Raakapuulaji/ omistajaryhmä	2017	2018e	Muutos	2019e	Muutos
	milj. m ³	milj. m ³	%	milj. m ³	%
Teollisuuspuun hakkuut	62,9	68,5	9	65,0	-5
Yksityismetsät ¹	51,6	57,5	11	53,8	-6
Yhtiöt ja Metsähallitus	11,3	11,0	-3	11,2	2
Tukkipuu	27,2	29,6	9	27,5	-7
Kuitupuun	35,7	38,9	9	37,5	-4
Raakapuun tuonti	8,3	11,1	34	11,2	1
Hakkuut ja tuonti, yhteensä	71,2	79,6	12	76,2	-4

¹ Sisältää kunnat, seurakunnat ym. Vuoden 2018 teollisuuspuun hakkuut ovat vielä arvio.

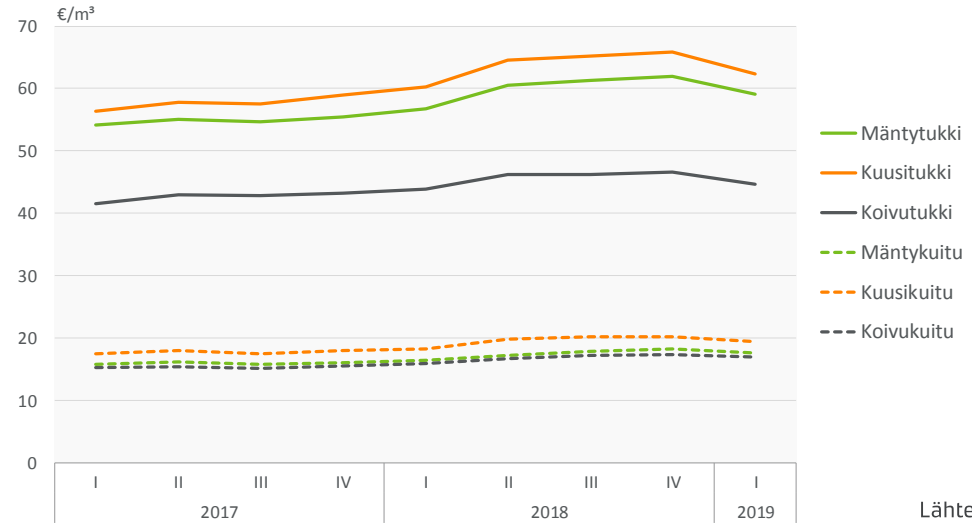
Lähteet: Luke ja Tulli

Mäntykuitupuun kantohinta jää hieman alle 18 euron, koivukuitupuun reiluun 17 euroon ja sekä mekaanisiin massoihin että havuselluun käytettävän kuusikuitupuun kantohinta hieman alle 20 euroon.

Raakapuun tuonti kasvoi vuonna 2018 peräti kolmanneksella vuodesta 2017. Lisääntyneen havukuitupuun tarpeen vuoksi puun tuontia on lisätty useista Itämeren maista ja tuonnissa erityisesti Viron, Latvian ja Puolan merkitys on kasvanut, kun taas Venäjältä tuotujen puumäärien osuus on hieman vähentynyt. Edelleen kuitenkin noin 70 prosenttia puun tuonnista tulee Venäjältä. Alkuvuonna 2019 puun tuonnin kasvu on hidastunut selvästi. Raakapuun tuonnin ennustetaan kasvavan kuluvana vuonna maltillisesti viime vuodesta ja päätyvän reiluun 11 miljoonaan kuutiometriin.

Vuonna 2018 puun tuonnin arvo nousi lähes 70 prosenttia, kun tuontimäärä lisääntyi kolmanneksen ja keskimääräinen yksikköhinta neljänneksen. Venäjällä on ollut jo yli vuosikymmenen ajan tavoitteena vähentää puun vientiä ja jalostaa puu mahdollisimman pitkälle kotimaassa. Venäjän puutullit ovat sidottuja vuonna 2012 solmittuun WTO-sopimukseen, joka myös sisältää havupuun vientikiintiöt EU-alueelle. Lisäksi Venäjä on tehnyt yksipuolisia puun vientiä rajoittavia ratkaisuja, viimeisimmät koivutukkia koskien. Hinta- ja tullisyistä Suomeen tuotava havukuitupuun voi olla siten vain tehtaiden puuhoitoa täydentävä ratkaisu. Tilanne on toinen koivukuitu-

Yksityismetsien keskimääräiset kantohinnat 2017/I–2019/I

Lähteet: Metsäteollisuus ry ja Luke

Yksityismetsien keskimääräiset kantohinnat 2017–2019e

Raakapuutavaralaji	2017	2018	2018/2017	2019e	2019e/2018
	€/m ³	€/m ³	%	€/m ³	%
Mäntytukki	54,9	60,5	10	56,7	-6
Kuusitukki	57,8	64,3	11	59,8	-7
Koivutukki	42,7	45,9	7	44,1	-4
Mäntykuitu	15,9	17,6	11	17,7	1
Kuusikuitu	17,7	19,6	11	19,8	1
Koivukuitu	15,3	16,8	10	17,1	2

Lähteet: Metsäteollisuus ry ja Luke

puun osalta, jota voidaan tuoda Suomeen Venäjältä merkittäviä määriä.

Kokonaisuudessaan teollisuuspuun kotimaan hakkuiden ja puun tuonnin yhteismäärän ennakoitaan alenevan kotimaan hakkuiden vähene-
misen vuoksi 4 prosenttia 76 miljoonaa kuutiometriin. Arvio aleneman suuruudesta perustuu laskennallisiin tietoihin, sillä vuoden 2018 lopullinen tilasto teollisuuspuun hakkuista valmistuu vasta kesällä.

Metsien hiilinielut politiikan puheen-aihe

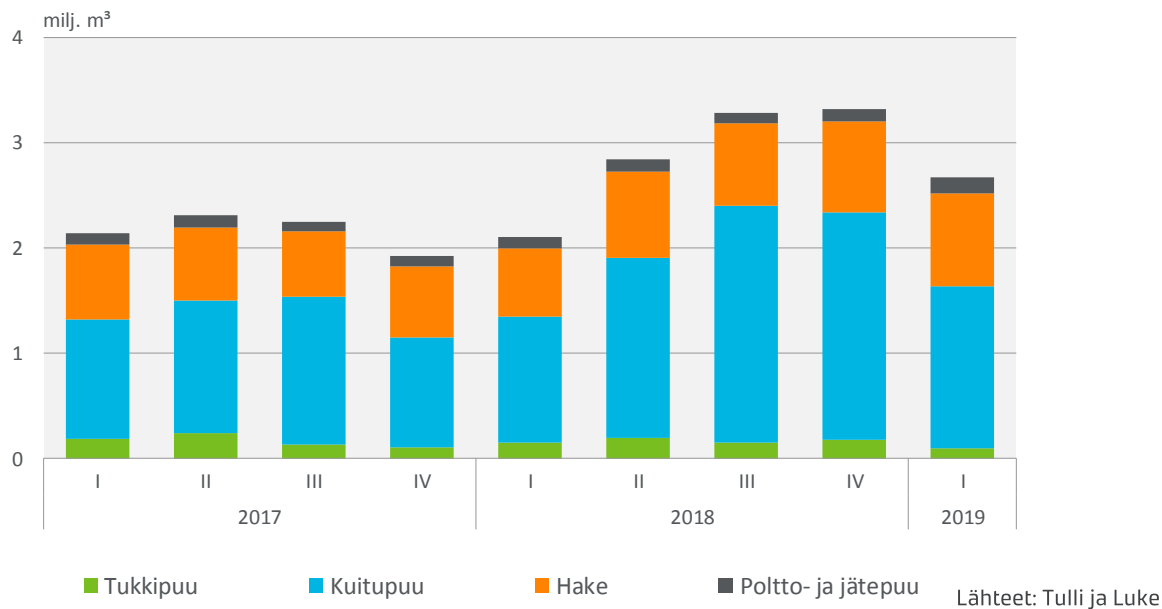
Alkuvuonna metsäpoliittisesti merkittävin keskustelu on koskenut metsien hiilinieluja ja uusien investointien merkitystä hiilinielujen suuruudelle. Keskustelua käytiin huhtikuussa pidettyjen eduskuntavaalien alla ja se on ulottunut myös toukokuussa käytyihin Antti Rinteen vetämiin hallitusneuvotteluihin. Poliitikot ovat joutuneet ottamaan asiaan kantaa myös konkreettisesti, kun Metsä Group ilmoitti huhtikuussa jatkavansa

Kemin biotuotetehtaan suunnittelua kokonaan uuden tehtaan pohjalta. Uusi Kemin biotuotetehtas käyttäisi puuta noin 4,5 miljoonaa kuutiometriä nykyistä vanhaa tehdasta enemmän.

Hiilikeskustelussa on ollut tyypillistä, että metsien hiilinieluja on käsitelty taloudesta irrallisina asioina, vaikka hiilinielut ovat muodostuneet olemassa olleen ja odotetun teollisuuspuun kysynnän ja myös yhteiskunnan kannustamien metsänhoitoinvestointien kautta. Näin ollen puun kysynnän kasvun tyrehtyminen tai aleneminen ilman, että se kompensoitaisiin mittavalla kansainvälisellä hiilimarkkinalla tai muulla yhteiskunnan tuella, alentaisi todennäköisesti ennen pitkää myös metsien kykyä sitoa hiiltä, kun investoinnit metsiin vähenisivät.

Toinen metsien hiilinielujen kannalta oleellinen ja myös ilmastonmuutokseen liittyvä asia, mahdolliset metsätuhot, jäävät usein keskustelun ulkopuolelle. Kotimainen esimerkki on Ahvenanmaata tammikuun alussa 2019 koetellut Alfridamyrsky (Pohjanmaalla Aapeli-myrsky). Se kaatoi Ahvenanmaan maakunnan metsien puustosta jopa kymmenyksen eli arviolta yli miljoonaa kuutiometriä puuta. Tuhoutunut puumäärä vastaa Ahvenanmaan 4–5 vuoden hakkuita. Tuhoutuneista puista väistämättä osa jää korjaamatta metsiin, mikä altistaa myös myrskyssä säästyneet metsät jatkossa hyönteistuhonille. Vastavan mittaluokan myrskyn osuminen johonkin yksittäiseen Manner-Suomen maakuntaan tarkoittaisi 5–40 miljoonan kuutiometrin välittömiä myrskytuhoja.

Puun tuonti 2017/I–2019/I

Kuluvana vuonna metsätalouteen vaikuttavat vielä väistyvän Sipilän hallituksen päätökset. Valtioneuvosto vahvisti päivitetyn Kansallisen metsästrategian 2025 helmikuussa. Strategia hyväksyttiin ensimmäisen kerran vuonna 2015 ja päivityksessä sen visio ja tavoitteet pysyivät pääosin ennallaan. Strategian hankeosiota uudistettiin vastaamaan muuttunutta toimintaympäristöä ja siinä otetaan huomioon aiempaa selkeämmin muun muassa keinot ilmastokestävyyden ja metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamiseen.

Kemera-tukia on käytettävissä kuluvalle vuodelle 55,9 miljoonaa euroa. Nuorten metsien hoitoon ja taimikoiden varhaishoitoon on käytettävissä 42,8 miljoonaa euroa ja metsäteiden perusrannuksiin ja rakentamiseen 6,5 miljoonaa euroa. Vuonna 2018 Kemera-varoja jäi käyttämättä yhteensä seitsemän miljoonaa euroa (noin kahdeksasosa varoista), mutta kuluvan vuoden huhtikuun loppuun mennessä varoja oli käytetty viidennes vuodentakaisista enemmän.

ELY-keskusten suojelutavoite vuodelle 2019 on 4500 hehtaaria, ja määrärahaa suojelua varten on käytettävissä noin 25 miljoonaa euroa. Ympäristötukisopimusten osalta tavoite on 2600 hehtaaria ja luonnonhoidon osalta 200 hehtaaria. Määrärahaa näihin töihin on käytettävissä noin 6 miljoonaa euroa.

Kuva: Aleksander Seliverstov

Yhteisöjen harjoittaman metsätalouden kannalta merkittävä ratkaisu on tulolähdejaon muuttaminen, joka hyväksyttiin tammikuun lopussa 2019 ja jota sovelletaan ensimmäisen kerran vuoden 2020 verotuksessa. Uudistuksessa elinkeinotulon ja muun tulon lähteet (jossa on myös metsätulo) yhdistetään ja metsä kuuluu jatkossa elinkeinotulolähteen muuhun omaisuuteen. Uudistus ei vaikuta metsäteollisuusyrityksiin, joilla metsä on jo tähänkin asti voinut kuulua myös käyttö- tai vaihto-omaisuuteen. Uudistuksessa maataloustulo jää edelleen omaksi tulolähteekseen lähinnä maatalouspoliittisista syistä. Yhteisöissä metsätuloja ja -menoja voi siten jatkossa kuitata ristiin minkä tahansa muun toimialan paitsi maatalouden kanssa. Uudistus todennäköisesti edelleen vahvistaa yhteisöjen asemaa metsänomistajina ja se myös vahvistaa jo pitkään jatkunutta kehitystä, jossa metsätalouden harjoittaminen eriytyy maatalouden harjoittamisesta.

► [Teollisuuspuun kauppa](#)

► [Metsäteollisuuden puunkäyttö](#)

Bioenergiamarkkinat

Johanna Routa

Energian kokonaiskulutus kasvoi kaksi prosenttia vuonna 2018 Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan. Uusiutuvien energianlähteiden käyttö lisääntyi kolme prosenttia edellisvuodesta ja niiden osuus energian kokonaiskulutuksesta kasvoi 37 prosenttiin. Vuosi 2018 oli kotimaisille polttoaineille vahva, sillä metsäteollisuuden noususuhdanne näkyi kotimaisen puuenergian kasvuna. Puupolttoaineiden käyttö kasvoi neljä prosenttia. Metsäteollisuuden jäteliemien kulutus kasvoi yhdeksän prosenttia ja puupolttoaineet olivatkin merkittävin yksittäinen energianlähde 27 prosentin osuudellaan energian kokonaiskulutuksesta. Tuulivoiman tuotanto kasvoi 22 prosenttia ja vesivoiman puolestaan laski 10 prosenttia.

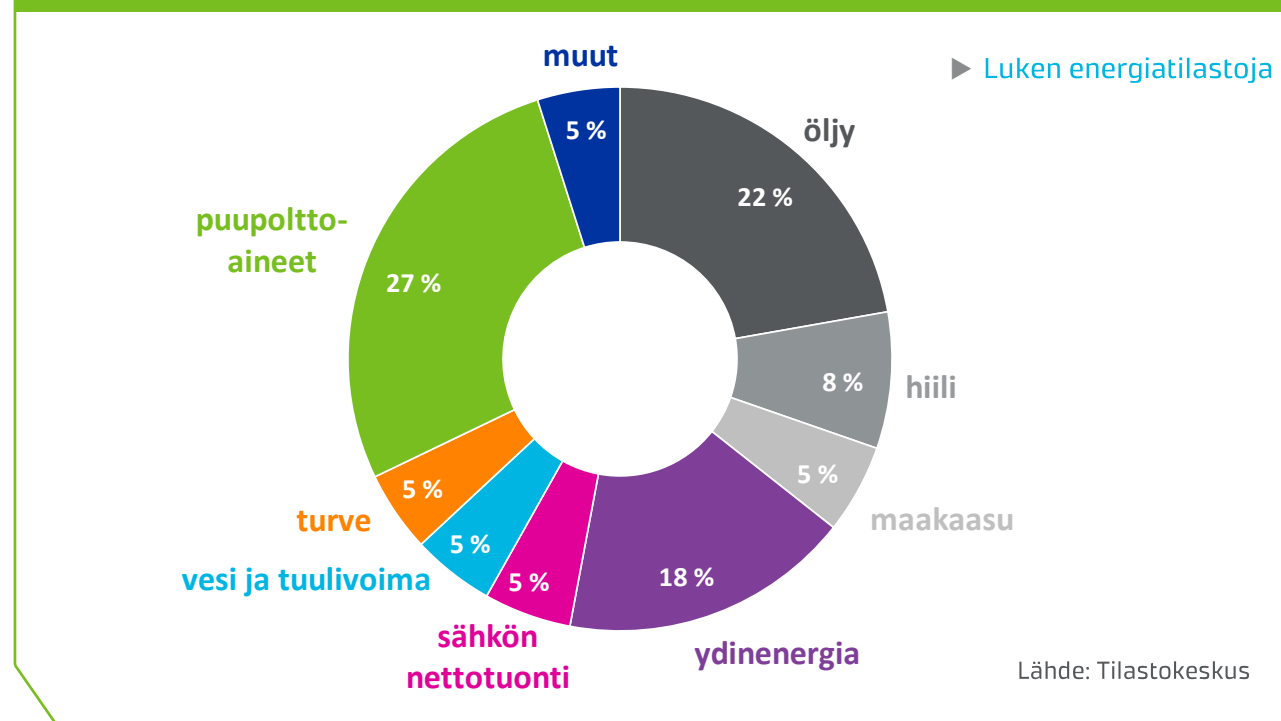
Metsähakkeen käyttö lievässä kasvussa

Vuonna 2018 lämpö- ja voimalaitoksissa käytettiin kiinteitä puupolttoaineita 19,9 miljoonaa kiintokuutiometriä (38,4 terawattituntia). Määrä pysyi edellisvuoden tasolla eli kaikkien aikojen ennätyslukemissa. Metsähakkeen kulutus kasvoi kolme prosenttia edellisvuodesta 7,4 miljoonaan kuutiometriin. Lämmöntuotannossa metsähakkeen käyttö kasvoi prosentin ja yhdessä pientaloissa poltetun määrän kanssa metsähakkeen kokonaiskäyttö oli kahdeksan miljoonaa kuutiometriä. Sähkön ja lämmön yhteistuotannossa metsähakkeen käyttö on supistunut neljänä edellisenä vuonna peräkkäin, mutta viime vuonna sen käyttö lisääntyi neljä prosenttia 4,7 miljoonaan kuutiometriin.

Tärkein metsähakkeen raaka-aine on pieniläpimittainen runkopuu, jota kului 3,9 miljoonaa kuutiometriä. Määrä oli kolme prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin. Hakkuutähteiden käyttö sen sijaan lisääntyi lähes kaksikymmentä prosenttia 2,7 miljoonaan kuutiometriin. Kantojen käyttö väheni jo viidettä vuotta peräkkäin. Vuonna 2018 kannoista tehtyä metsähaketta kului kolmannes edellisvuotta vähemmän, yhteensä

0,4 miljoonaa kuutiometriä. Tämä on kolme kertaa vähemmän kuin huippuvuonna 2013, jolloin kantohaketta paloi reilut miljoona kuutiometriä. Järeän runkopuun poltto puolestaan lisääntyi 0,4 miljoonaan kuutiometriin. Tänä vuonna Lahdessa käyttöönotettavan uuden kivihiiltä korvaavan laitoksen sekä viime vuoden lopulla Vantaalla käynnistetyn uuden laitoksen vuoksi hakkeen käyttömäärän ennakoidaan kasvavan tänä vuonna

Energialähteiden osuus Suomen energian kokonaiskulutuksesta vuonna 2018

na 2-3 prosenttia. Metsähakkeen vuotuiset käyttömäärät ovat kuitenkin riippuvaisia talven säis-
tää, joten tavanomaista kylmempi talvi voi lisätä
käyttöä ennakoitua enemmän. Metsähakkeen
keskimääräinen laitos hinta (20,3 €/MWh) laski
prosentin edellisvuodesta, ja sen ennakoidaan
nousevan maltillisesti 1–2 prosenttia tänä vuon-
na.

Metsäteollisuuden sivutuote- ja jätepuuta pol-
tettiin viime vuonna 11,4 miljoonaa kuutiometriä,
mikä oli kolme prosenttia vähemmän kuin vuon-
na 2017. Kuori kattoi puun sivutuotteista kaksi

kolmasosaa, kaikkiaan 7,7 miljoonaa kuutiometriä,
mikä määrällisesti vastasi vuoden 2017 ta-
soa. Purua poltettiin 2,5 miljoonaa (-11% edellis-
vuodesta), puutähdehaketta 1,1 miljoonaa (-10%)
ja kierrätyspuuta 0,9 miljoonaa kuutiometriä.

Päästöoikeuksien hintojen nousu lisää metsähakkeen kilpailukykyä

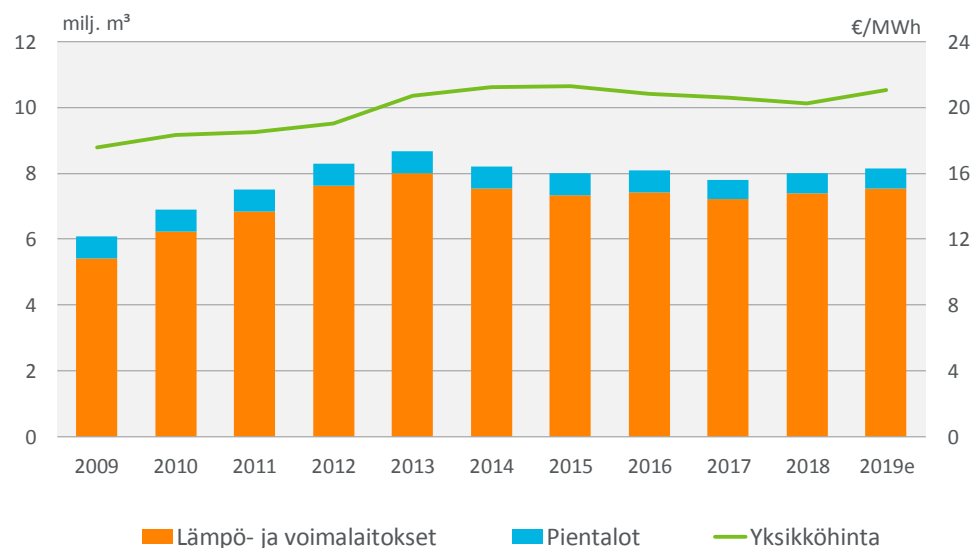
Päästöoikeuksien hinnat ovat nousseet jyrkästi,
sillä hiilidioksiditonin hinta on kohonnut reilusti
yli 20 euroon, kun alimmillaan hinta pysytteli pit-
kään noin 5-6 eurossa. Päästöoikeuksien kohon-
neet hinnat tukevat lämmöntuotannossa hak-

keen ja sivutuotteiden (kuori ja puru) kilpailuky-
kyä. Sähköntuotannossa erityisesti purun ja kuo-
ren kilpailukyky paranee, aluksi myös metsähak-
keen. Metsähakkeen kilpailukyyn positiivisia
vaikutuksia vaimentaa kuitenkin nousevan pääs-
töoikeuden hinnan myötä laskeva sähkön tuo-
tantotuki. Vuoden 2019 ensimmäiseltä tariffijak-
solta (1.1–31.3.2019) ei makseta lainkaan metsä-
hakkeella tuotetun sähkön tuotantotukea, koska
päästöoikeuden keskihinta oli lähes 22 euroa ja
turpeen veroa nostettiin vuoden alusta 3 euroon
megawattitunnilta. Syöttötariffin laskentaan vai-
kuttaa sekä päästöoikeuden kolmen kuukauden
keskiarvo, että turpeen veron määrä. Maalis-
kuussa 2019 vahvistettiin laki, jolla kivihiilen
käyttö sähkön tai lämmön tuotannon polttoai-
neena kielletään 1.5.2029 alkaen. Kielto edistää
Suomen energiajärjestelmän vähähiilisyttä ja
uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa sekä
tukee hakkeen ja sivutuotteiden käyttöä.

Puupellettejä tuotettiin vuonna 2018 enemmän kuin koskaan aikaisemmin

Puupellettejä tuotettiin Suomessa vuonna 2018
kaikkiaan 385 000 tonnia. Tuotanto kasvoi edel-
lisvuodesta 19 prosenttia ja oli kaikkien aikojen
tuotantoennätys. Edellinen ennätys, 373 000 ton-
nia, tilastoitiin vuonna 2008. Pellettivalmistajien
kotimaiseen pellettituotantoon perustuvat toimi-
tukset supistuivat vuotta aiemmasta viisi pro-
senttia 332 000 tonniin. Pääosa tästä, 270 000
tonnia, meni lämpö- ja voimalaitoskäyttöön. Koti-
- ja maatalouksille toimitettujen pellettien määrä
pysyi 62 000 tonnissa.

Metsähakkeen kokonaiskäyttö Suomessa 2009–2019e

Lähde: Luke

Myös puupellettien tuonti ja vienti kasvoivat. Puupellettejä tuotiin Suomeen viime vuonna enemmän kuin koskaan aiemmin, kaikkiaan 95 000 tonnia, mikä oli yhdeksän prosenttia edellisvuotta enemmän. Yli 90 prosenttia tuonnista oli peräisin Venäjältä. Puupellettien vienti kasvoi vuotta aiemmasta 16 prosenttia 43 000 tonniin. Yli 80 prosenttia viennistä suuntautui Tanskaan. Pellettien viennistä on vuodelta 2008, jolloin niitä vietiin ulkomaille 227 000 tonnia eli yli viisi kertaa nykyistä enemmän. Puupellettien näennäiskulutus Suomessa (tuotanto + tuonti - vienti) kipusi 436 000 tonniin. Tilastollisesti näennäiskulutus on suurempi kuin toteutunut kulutus, koska kaikkia kunakin vuonna tuotettuja ja tuotuja pellettejä ei kuluteta ja viedä samana vuonna; vastaavasti osa edellisenä vuonna tuotetuista ja tuoduista pelleteistä toimitetaan kulutukseen tai viedään seuraavana vuotena.

Pellettien kotimaisen kulutuksen ja tuotannon ennakoitaan kasvavan edelleen, kun uusia pellettilaitoksia otetaan käyttöön korvaamaan fossiilisia polttoaineita. Myös maailmanlaajuinen kulutus ja tuotanto jatkavat kasvuaan. EU28-alue on maailman suuri pellettien tuottaja ja kuluttaja, ja eniten pellettejä tuotettiin Saksassa (2,4 miljoonaa tonnia vuonna 2018). Italiassa ja Tanskassa pellettien kulutus oli yli kolme miljoonaa ja Saksassa yli kaksi miljoonaa tonnia. Yli miljoonan tonnin kulutuslukuihin päästiin myös Ranskassa, Ruotsissa ja Belgiassa. Pellettejä tuodaan Eurooppaan eniten Yhdysvalloista ja Kanadasta.

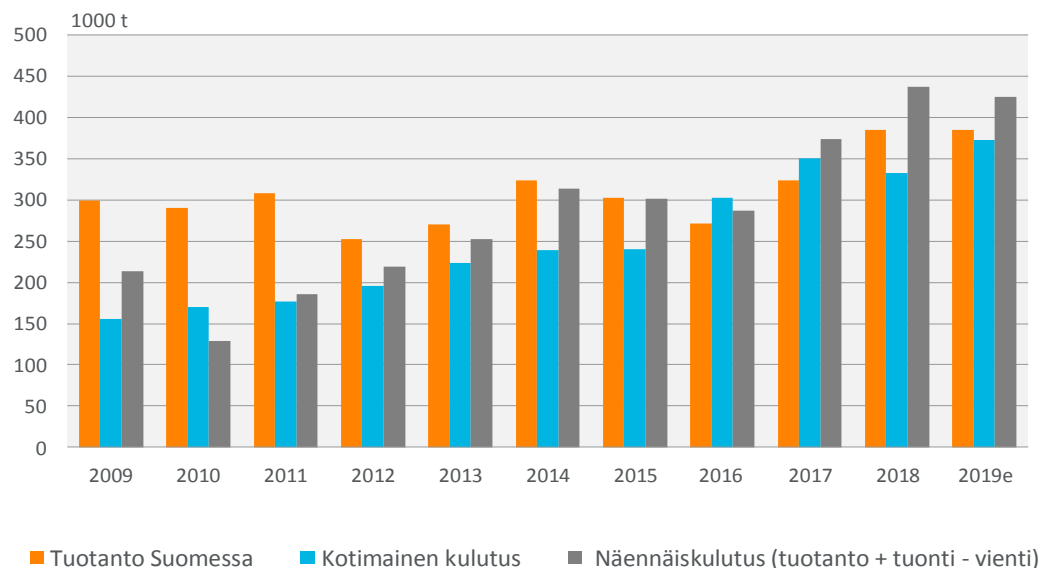
Päätöksiä uusista investoinneista odotetaan

Hallituksen energia- ja ilmastostrategian tavoitteena on uusiutuvan energian lisääminen 50 prosenttiin energian loppukäytöstä 2020-luvulla. Kasvusta merkittävä osa perustuisi erityisesti metsähakkeeseen.

Lähivuosiksi on suunnitteilla useita puuraaka-aineen käyttöä lisääviä investointeja. Tänä vuonna odotetaan päätöstä Kemijärven ja Kuopion biotuotetehtaista. Lisäksi uusimpana suunnitel-

mana on Kemiin sijoittuva biotuotetehdas, josta investointipäätös tehdään aikaisintaan ensi vuoden aikana. Naantalın monipolttoainelaitos, Vantaan Energian biolaitos ja Äänekosken biotuotetehdas on otettu käyttöön. Lahden Energian biolämpövoimala on rakenteilla ja lisäksi vanhoihin lämpölaitoksiin on tehty korjausinvestointipäätöksiä. Toteutuessaan investoinnit lisäävät puunkäyttöä merkittävästi, ja samalla sivutuotteiden tarjonta energiakäyttöön lisääntyisi edelleen. Kaikkia investointisuunnitelmia ei kuitenkaan välttämättä tulla toteuttamaan.

Pellettien tuotanto ja kulutus sekä näennäiskulutus Suomessa 2009–2019e

Lähteet: Luke ja Tulli

ISBN 978-952-326-774-9 (Painettu)
ISBN 978-952-326-775-6 (Verkojulkaisu)
ISSN 2342-7647 (Painettu)
ISSN 2342-7639 (Verkojulkaisu)
URN <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-326-775-6>

Copyright: Luonnonvarakeskus (Luke)
Kirjoittajat: Jari Viitanen, Antti Mutanen ja Sari Karvinen (toim.)
Julkaisija ja kustantaja: Luonnonvarakeskus (Luke), Helsinki 2019
Julkaisuvuosi: 2019
Kannen kuva: Erkki Oksanen/Luke
Painopaikka ja julkaisumyynti: PunaMusta Oy, <http://luke.juvenesprint.fi>